

КIэлэеджэкIо анахь дэгъухэм...

Мэкъуогъум и 12-м, Урысыем и Мафэ, Адыгеим икIэлэеджэкIо анахь дэгъухэм паспортхэр мэфэкI шыкIэм тетэу къаратыгъэх.

Урысые олимпиадэхэм, творческэ ыкIи спорт зэнэкъокъухэм теклоньгъэр къащыдэзыхыгъэхэу е шлухъафтынкIэ кышыхагъэ-щыгъэхэу, юнармейцэхэу, волонтерхэу нэбгырэ 12 а мафэм зэрэгражданинхэр къэзыушыхъа-тырэ тхылыр кызыратыгъэхэр. МэфэкI зэхэхэм АР-м и ЛIышхъэу КъумпIыл Мурат хэлэжыагъ. Паспортым фитыныгъэхэр кызыраритыхэрэм имы-закъоу, хэгъэгум ыкIи цIыфэу ащ щыпсэхэрэм апашхъэ пшэарыльхэр кызырафигъэу-цухэрэр ащ ишлуфэс псалэ кышыхыгъэщыгъ. Мыгъэ мы тхылыр кызыратыгъэхэр Уры-сыем иилъэс анахь шхъалэу, шлэжым ыкIи дзэ щытхум я Илъэс кызырэхиубытэхэрэри кыкIи гъэтхыгъ.

— *Теклоныгъэр кызы-дахыгъэр илъэс 75-рэ зэрэхъугъэр мыгъэ хэтэ-гъэунэфыкIы,* — кы-луагъ республикэм ипа-шэ. — *Шъуатэжхъэу, ахэм ятэхэу Хэгъэгу зео-шхом шхъафитыны-гъэр кышыхыдэзыхы-гъэхэм, зео ужым къэра-лыгъор зэтэзыгъэу-цожьыгъэхэм лIы-хъужьыныгъэу зерахъа-гъэр щысэу кышыху-фахыгъэ зыкъэишгуIэ-тыгъ. Арышъ, ти-нахъыжхъэм ялIэуж цIэр зытефэрэ гражда-нинэу шъуыцтыным шъуылытын фае. Шъуи-*

хэгъэгу гупсэ итарихъ зыпарэкIи зышыхуымы-гъэгъуныш, шхъэкIафэ фэишгуиI.

Зихэхъогъоу республикэм ис пэпчъ IэпIэсэнэгъэу хэлъым зыригъэушомбгун амал илэ-ным хэбзэ органхэр ыуж зэ-ритхэми АР-м и ЛIышхъэ кыкIи гъэтхыгъ. Ащ пай техно-паркхэр, «Точки роста», «Кван-ториум», «Полярис-Адыгея» зыфилорэ гупчэхэр, хысапым-кIэ республикэ еджаплэ кы-зэлуахыгъэх, апшэрэ еджа-плэхэм шэпхэшлэхэм адиштерэ шыкIэ зэфэшхъафхэр ащагъэ-

федэхэ хъугъэ, научнэ-ушэтын IофшIэнхэр шапхырашых.

— *УзэдeIэжыным, узэкъотыным мэхъэнэ ин зэрIэр мы аужырэ мээитIум къагъэлъэ-гъуагъ,* — кылуагъ КъумпIыл Мурат КIэлэеджакIохэм закъыфи-гъазэзэ. — *Мыгъэ еджа-плэр ямышIыкIэу къэ-шъуухын фаеу хъугъэ. КIэлэегъаджэхэми, ны-тыхэми кын алъэ-*

гъугъ. Арэу щытми, зэкIэми ар кызынышгу-чышгугъ. Джащ тетэу узэгъусэу узэдeIэжымэ кын пстэумэ уапхыры-кIыщт. Арышъ, сыди-гъокIи шъуигупсэхэм шъунаIэ атэжсугъэт, шъуиныбджэгъухэм кьо-тэгъу шъуафэхъу, Iэ-пыIэгъу зищыкIагъэм шъуемибгъукIу.

КIэлэеджакIохэм паспортхэр заретыжхэм ыуж, кIэлэегъа-джэхэми, ны-тыхэми респуб-

ликэм ипащэ ныбжыкIэхэм ыналэ лъэшэу зэратетым пае кызырэфэразэхэр кыралоты-кIыгъ. Ежъ КъумпIыл Мурат зихэхъогъухэм еджэным гъэхъэ-гъэшхохэр щашIынхэу, проект гъэшлэгъонхэм кIэщакIо афэхъун-хэу, пхырашыхъунхэу къафэлъэ-луагъ.

Iофтхъабзэм ыуж Урысые Федерацием ыкIи Адыгэ Рес-публикэм ябыракъхэр ЗыкIыны-гъэм ыкIи Зэгурылоныгъэм яплощадь зэрэшалэтыгъэхэм кIэлэеджакIохэри, янэ-ятэхэри хэлэжыагъэх.

Сурэтыр А. Гусевым тыри-хыгъ.

Юфшлэнхэр игъом зэшлуахынхэу, лэжыгыгъэм клэзыгыгъэ фэмышъунэу

Ильэс кьэс джыры фэдэ уахътэм зэрихабзэу АР-м и Лышъхъэу Къумпыл Мурат бжыхъасэхэм ялухыжын ипэгьоклэу зэхэсыгъо зэхицагъ. Лэжыгыгъэхэм язытет, Юныгъо уахътэм зэрэфэхъазырхэм ащ шытегушылагъэх.

АР-м и Лышъхъэу кьызэрэхи-гъэшыгъэу, пстэумкли гектар мини 115,3-рэ бжыхъасэхэу халъхъагъ. Ар гъэрэкло луахыжыгыгъэм нахъи мини 6-клэ нахъыб. Ащ шыщэу гектар мин 91,7-р коцы. Гъэтхасэхэри палъэхэм ашломкылау чыгум рагъэкыгъэх. Ахэм пстэумкли гектар мини 104-м ехъу арагъэу-бытыгъ.

— *Мыгъатхэ кыгъэ-щтыгъ, оцххэр мэклагъэх, коронавирусым ыпкь кы-кыклэ режим гъэнэфагъэм республикэр тетыгъ, ау ахэм апае къэмынэу бжыхъасэхэр кьызэтена-гъэх, гъэтхасэхэр игъом халъхъагъэ хъугъэх. А зепстэумэ апай чы-гулэжыгъэм сызэрафэраээр кыххэзгъэщымэ сшлоигъу,* — кылуагъ Къумпыл Мурат. — *Джы бжыхъасэхэм яЮжыын клочлэ пстэури етхыллэн фае. Лэжыгыгъэм илухыжыгъом зиягъэ кьэзгъэклон зылъэкыищт пстэури кы-дэтлътэныишъ, игъом Юфшлэнхэр зэшлуахыгъэ зэрэхуыцтым зыфэд-гъэхъазырыныр шлокI зы-мылэ Юф.*

Республикэм имэкъумэщ хъызмэт илофхэм язытет кы-тегушылагъ мы отраслэм фэгъэ-зэгъэ министерствэм ипашэу Къуанэ Анзаур. Ащ кьызэрилуа-гъэмклэ, шапхъэхэм адиштэрэ

лэжыгыгъэ бэгъуагъэ кьахыжы-ным ильэс кьэс ыуж итых. Ащ пае чылэпхъэклэ лъэпкь дэгъоу лъэхъаным диштэхэрэр кы-хахых. Лэжыгыгъэклэхэм апыл Гупчэу П.П. Лукьяненкэм ыцлэ зыхыерэм ишлэныгъэлэжъхэм Юф зэрадашлэрэм ащклэ шлогъэ ин кьеты. Пстэумкли республи-кэм шапхъырэ чыгум ипроцент 96-р селекции чылэпхъаклэхэм арагъэубыты. 2020-рэ ильэсым луахыжыныу халъхъагъэ гектар пчъагъэм ипроцент 35-мэ чылэ-пхъэклэ анахъ дэгъухэм ащыщых атырапхъагъэхэр. Ар блэкыгъэ

ильэсым егъэпшагъэмэ, про-центи 10-клэ нахъыб. Лэжыгыгъэ чылэпхъэ лъэпкхэр зэблэхъу-гъэнхэм фэш нахъыпэклэ амы-гъэфедэгъэ бжыхъасэ коцыклэ тонни 197,3-рэ халъхъагъ.

Шлэныгъэлэжъхэр шэпхъаклэ-хэм адиштэрэ лэжыгыгъэ дэгъу кьэзытыщт чылэпхъэ лъэпкхэм якъэгъотын лъэшэу зэрэпыл-хэм, фермерхэм агъэфедэщтым-клэ упчлэжыгъу кьазэрафэхъу-хэрэм яшлуагъэклэ Адыгеим бжыхъасэ коц бэгъуагъэ ильэс кьэс луехыжы. Техникэу ящы-клагъэр игъом зэрэфэхъазы-

рырэми Юфшлэнхэр мыгужьон-хэмклэ ишлогъэшхо кьэкло.

Мыгъэ комбайнэ 520-рэ, автомашинэ 656-рэ лэжыгыгъэм иложын фагъэхъазырыгъ. Мы ильэсыр кьызилахъагъэм кыщы-ублагъэу мэкъумэщ техникэ зэфэшъхъафэу 96-рэ мэкъумэщ-фермерскэ хъызмэтшлалэхэм къащэфыгъ.

Къумпыл Мурат Юныгъо уахътэм фытегъэпсыхъагъэу пшъэрыл гъэнэфагъэхэр кы-шыгыгъэх. Ахэр техникэм, гъэс-тыныпхъэ-щыфэ материалхэм ягъэхъазырын, машлор щынэ-

гъончъэным, лэжыгыгъэр клэзы-гъэ фэмышъоу лушыгъэным афэгъэхъыгъэх. Ом зэхъоклы-ныгъэу кьыздихыхэрэм яягъэ нахъ маклэу кьэклоным, лэжы-гъэу луахыжыгъэр фэдэ хэлъэу фермерхэм луагъэкыным апае зэклэ кьулыкьоу мы лъэныкьо-хэм афэгъэзагъэхэм зэлхыны-гъэ зэдырлэнэу къафигъэпы-тагъ. Мыщ дэжыкым страховани-ем пыл компаниехэм ыкли мэкъумэщ продукциер зыщэфы-хэрэм Юф адэшлэгъэным мэхъа-нэ зэриэм кыщыкыгъэтхыгъ.

Джащ фэдэу мэкъуогъу мазэр имыкыизэ мэкъумэщ чыгоу республикэм ильыр инвентари-зации шлыгъэнэу, ахэр ыкли псэуалэхэр зыехэм яспискэ гъэнэфэгъэнэу, машлор щынэ-гъончъэнымклэ ищыкыгъэ шапхъэ-хэр амыукъонхэм лыплэнхэу пшъэрыл къафишыгъ. Гъогу-рыкылым ишапхъэхэр укьуагъэ мыхъунхэм пае лэжыгыгъэр лу-зыщыщт водителхэм якъыхъын нахъыбэу аналэ тырагъэтынэу, автомобилхэм язытет, мэкъу-мэщ техникэм зэклэми зэдагъэ-федэрэ гъогухэр ымыушлоинхэм, хъасэм лэжыгыгъэр мэфэ нэ-фынэу кыхъэщыгъэным, феде-ральнэ мэхъанэ зилэ гъогухэм нахъ маклэу атехъанхэм алы-плэнхэуи къафигъэпытагъ.

Бжыхъасэ лэжыгыгъэр луа-хыжыныишъ, кыкылапыклорэ хэлъхъагъум хъасэхэр фагъэхъа-зырынхэу шышъхъалум и 1-м нэс палъэу тичыгулэжъхэм къагъэнэфагъ.

Сурэтхэр А. Гусевым тыри-хыгъэх.

Пэлудзыгыгъэ шлыкIэм тетэу...

Зэпахырэ узэу дунаир зэлызыкыгъэм ыпкь кыкыклэ мыгъэ Урысыем и Мафэ фэгъэхыгъэ Юфшлэнхэр янахыбэр пэлудзыгыгъэ шлыкIэм тетэу зэхащэн фаеу хъугъэ.

ЗэкIэмэ анахъ шъхъалэу Адыгеим щыкылауагъэр клэлэеджэкIо анахъ дэгъоу республикэм исхэм ащыщэу зыныбж ильэс 14 хъугъэхэм паспортхэр АР-м и Лышъхъэу мэфэклэ шлыкIэм тетэу кы-зэраритыгъэхэр ары. Адыгэ республикэ филармонием ар щыкылауагъ. Нэужым

Зыкыныгъэм ыкли Зэгурылоныгъэм япло-щадэ Урысые Федерациемерэ Адыгэ Республикэмерэ ябыракъхэр щалэтыгъэх.

Джащ фэдэу мы мафэм цыфхэр нахъыбэу зыщызэхыхэрэ чыплэхэм быракъым техыгъэ лентэхэр волонтерхэм ащагощыгъэх, фэтэрыбэу зэхэт унэу

Мыекьуапэ дэтхэм ящагухэм концертхэр ащыкылауагъэх. Нахъ класэу кьэлэ шъхъалэм дэхэр хэгъэгум игимн кьызэрэзэдалорэм хэлэжыагъэх.

Проектэу «Великие песни великой России» зыфилорэм кьыдыхэлъытагъэу Мыекьуапэ иорэдыло коллективхэм «С чего начинается Родина» зыфилорэ орэдыр кьалауагъ. Ари, нэмыкIэу кьалауа-гъэхэри социальнэ интернет нэклубгъо-хэм къащэгъэлъэгъуагъэх.

Мэкъуогъум и 12-м, пчэдыжыым Уры-сыем ибыракъ алыгъэу парепланхэмклэ Адыгеим ышъхъагъэ ибыбагъэх. Проектэу «Перелет 2020. «Люди. Небо. Крылья» зыфилорэм кьыдыхэлъытагъэу мотоп-

рапланхэмклэ дэбыбаеи, километрэ 9700-у быбыгъэх. Мы Юфшлэнхэр пэщэныгъэр дызэрехъагъ Адыгеим шы-щэу, Урысыем иавиации псынклэ и Зэхэт федерации ивице-президентэу, дунаим тлогъогъурэ ичемпион хъугъэу, Урыс географическэ обществэм и Ады-гэ шольыр къутамэ хэтэу Игорь По-тапкиным.

Джащ фэдэу Мыекьуапэ ирайонэу «МэздахэкIэ» заджэхэрэм дэжэ волон-терхэм Урысыем ибыракъ шагъэлэгагъ. Юфшлэнхэр «Флаги России» зыфилорэм кьыдыхэлъытагъэуи быракъыр Адыгеим щыпсэхуэрэм яшъхъаныгъупчъэхэм ыкли балконхэм къапалъэгъагъ.

Тыфэгущо!

Мэкъуогъум и 15-м Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм изэлукъэгъуишым ядепутатыгъу Къырмыт Мухьдинэ ыныбжъ илъэс 60 зэрэхъугъэр хигъэуэфыкыгъ.

Илъэсыбэу Парламентым ащ Иоф зыщишлагъэм хэдаклогъэм ыкIи иреспубликэ гупсэу Адыгеим яфедэ зыхъыр кызыриухъумэрэм депутатхэр

мызэу, мытлоу шыхъат фэхъугъэх. Ар законихъухъанымкIи, тилъэпкъэгъоу IэкIыбым исхэм ащыцэу Урысыем къэгъээжъы зышлюигъохэм IэпыIэгъу ятыгъэнымкIи, культурэм ылъэныкъокIи афэгъэхыгъэу цыт. Мухьдинэ нэбгырэ 1500-рэм кышчымыкIэу зыщызэблэкIыгъэ клэлэцIыкIу хореографическэ ансамблэу «НЭФ» зыфилорэм илъэсыбэ

хъугъэу имеценат. ИофшIэкIошхоу зэрэщытым ыкIи теубытагъэ хэлъэу рихъухъагъэр пхыришын шэнэу иIэм яшIуагъэклэ зыщылэжъэрэ лъэныкъохэми, общественнэ-политическэ Иофэу Адыгеимрэ Краснодар краимрэ ащигъэцакIэрэми гъэхъагъэ мымакIэу ащишIыгъ.

Лъытэныгъэ зыфэтшIэу Мухьдин Мэдинэ ыкIор, псауныгъэ пытэ уилэнэу, уигъашIэ

кIыхъэ хъунэу тыгу кыдделэу тыпфэ-лъало! «Синдика» зыфилорэ холдинггвэ компаниеу Москва щылэм иапэрэ вице-президент IэнатIэу узылутыми шIуагъэ кытэу уилофшIэн щыпхырыпщынэу, уигухэлъхэр лъыбгъэкIотэнхэу мафэ пэпчэ амал кыуитынэу пфэтэлэ!

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм хэтхэр

Фэдиэ кыыхэхъуагъ

Унагъом апэрэ ыкIи ащ кыкIэлъыкIорэ сабыеу кыихъагъэм пае пособие анахъ макIэу къатырэм мэкъуогъум и 1-м кышчыублагъэу кыыхэхъуагъ, сомэ 6752-рэ зэрэхъугъэр. НахъыпэкIэ ар сомэ 3375-рэ чапыч 77-рэ хъуцтыгъ.

Пособиер кызыфаклогъэрэм ащ кыыхэхъоным пае лъэлутхылъ атынэу ищыкIагъэп. Мэкъуогъу мазэм пае бэдзэогъум и 1-м кышчыублагъэу и 15-м нэс кызыатыштыр.

Мы ахъцэ тыныр къалъытэ

зыхъукIэ кыдалытэрэ уахътэм ным лэжъапкIэ имылагъэмэ е ар лэжъапкIэ анахъ макIэм нэмысыштыгъэмэ, ащ кыпкырыкIыштых, ау агъэнэфэгъэ пчъагъэм кышчыкIэцтэп.

Пособием ылъэныкъокIэ упчIэ зилэр УФ-м социальнэ страхо-

ваниемкIэ и Фонд и Къутамэу АР-м щылэм «илиние плъыр» кытеонхэ альэкIышт. Телефон-ныр: **8(8772)52-46-39.**

УФ-м социальнэ страхованиемкIэ и Фонд и Къутамэу АР-м щылэр

Кусэ мини 8,5-рэ агощыгъ

«Волонтеры Конституции» зыфилорэ ныбжыкIэ корпусым акциеу «Ленточка – триколор» зэхищагъ.

Иофтхъабзэм плъэрылъ шъхъа-лэу иIэр къэралыгъом щыпсэурэ лъэпкъхэм азыфагу зыкIыныгъэ зэрилъыр къагъэлъэгъоныр ары. Урысыем и Мафэ фэгъэхыгъэу мыщ фэдэ кусэ мини 8,5-рэ агощыгъ. Ахэр къэралыгъом иыракъ ышъо фэдэу шыгъэх.

Адыгеим имуниципалитетхэр зэкIэ акцием хэлэжъагъэх. Район пэпчэ хэушъхъафыкIыгъэ

чыплэхэр ыгъэнэфагъэх. Тучан Iупэхэм, нэмыкI общественнэ чыплэхэм кусэхэр ащагощыгъэх. ЦIыфхэм ящынэгъончъагъэрэ япсауныгъэрэ къэухъумэгъэнхэр

зыщагъэгъупшагъэп. Зэлэчыжъэхэу къакулъагъ, санитарнэ шапхъэхэри агъэцкIагъэх.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

Ветераны, тицIыфхэр ыушъхъакулугъэх

Мэкъуогъум и 2-м блогерэу Алексей Навальнэм «Telegram» ыкIи «Twitter» зыфилорэ социальнэ хытыухэм нэкулубгъоу ащырилэхэм Конституцием зэхъокIыныгъэу фашIыхэрэм цIыф цIэрылохэм зэрэдырагъаштэрэм къазащытегушIэхэрэ видеороликыр илэубытыплэу ежъ ишIошI къащырилотыкIыгъ.

Ащ кыщцэо къэралыгъом ынапэ тырахэу. Видеороликым ия 38-рэ нэгъэуплэлэгъум Хэгъэгъу зэошхом хэлэжъэгъэ Игнат Артеменкэр кыщцэлагъо. Ащ кыыхэкIэу блогерым илоф зэхифынэу прокуратурэм фэтхагъэх, фронтым Iутыгъэ лъыжыыр ыушъхъакулугъэу альытагъ.

Хъугъэ-шлагъэм фэгъэхыгъэу ишIошI кырилотыкIыгъ Адыгэ Республикэм инароуднэ тхакIоу, УФ-м и Общественнэ палатэ инахъыжъхэм я Совет ипашцэу, Урысыем ИофшIэнымкIэ и ЛIыхъужъэу МэщбэшIэ Исхъакъ.

«Навальнэм кыIуагъэм советскэ дзэкIолIхэр зэкIэ ыушъхъакулугъэх, — кыIуагъ тхэкIо цIэрылом. — Илъэс 90-рэ сыныбжъ ыкIи заом итарихъ дэгъоу сэшIэ. Илъэс 11 сыхъугъагъ Хэгъэгъу зэошхом кызежъэм. СшынахъыжытIу ащ имэшIо лыгъэ Iухъэгъагъэх. Ахэр заом хэлэжъагъэх ыкIи фронтым кыкIыжыгъэх. Сыныбжъ емылтытыгъэу, илъэс къэс «МыкIодыжыын полкым» сыхэлажъэ, тидзэкIолIхэм лъытэныгъэ афэсэшIы. СэркIэ ар лъэплэ дэдэу цыт. СшынахъыжытIумэ ясурэтхэр слыгъэу гъогум сыкызытехъэкIэ, кыткIэхъухэрэ ныбжыкIэхэм тарихъым уасэ зэрэфашIырэм сегъэгъушхо.

Алексей Навальнэм кыIуагъэр емыкIу дэд. Заом илъэхъан ихэгъэгъу къамыухъумэу, нэмыцхэм Иоф афэзышлагъэу, агохъажыгъагъэхэм нэужым къарыкIожыгъэр хэти дэгъоу ешIэ.

Сэ сиеплъыкIэкIэ, Навальнэм игушIыIэхэр шъхъэкIошху. Советскэ дзэкIолIхэм ямызакъоу, ны пстэухэмкIи. Сянэу заор оклофэ колхозым щылэжъагъэу, икIалэхэм къатхышт письмэхэм яжэщтыгъэм.

Ар сыд фэдэ цIыфа? Тарихъыр ышIэрэба, заом нэбгырэ пчъагъэу щыфэхыгъэм щыгъуазэба?»

(Тикорр.).

Адыгеим щыпсэухэрэр хэлэжъэнхэ альэкIышт

Урысые дзэ-тарихъ обществэмрэ кинофотодокументхэм я Къэралыгъо архиврэ зэгъусэхэу къагъэлъагъо проектэу «Образ войны» зыфилорэр.

Хэгъэгъу зэошхом ТекIоныгъэр кызыдахыгъэр илъэс 75-рэ зэрэхъугъэм ар фэгъэхыгъэ ыкIи тидзэкIолIхэм лIыхъужыныгъэу зэрахъагъэр кырилотыкIы.

Фронтим Iутыгъэ зэлъашIэрэ сурэттеххэм, нэмыкIхэм ялофшIагъэхэр проектим кышчыгъэлъэгъуагъэх. Непэрэ мафэм ехъуллэу ащ иэлектроннэ базэ сурэт мини 2-м ехъу рагъэхъагъ.

Материалхэм нэлуасэ зафэшъушIын ыкIи Иофтхъабзэм шъухэлэжъэн шъулъэкIышт сайтэу «образывойны.рф» зыфилорэм шъузыхъэкIэ.

(Тикорр.).

Усаклоу Лыхэсэ Мухьдин кызыхъугъэр ильэс 65-рэ хъугъэ

Псэм ифабэ

Адыгэ литературэр лъэпкым илэ зыхъугъэр бэшагъэп, джыри ильэси 100 хъугъэп. Ау ащ емылытыгъэу, адыгэ жэрыло творчествэм икуугъэ-лъэшыгъэ ыпкъ кыкълэу, мы лъэныкъомкълэ охътэ клэклым кы-клоцл гу зылыозгъэтэрэ лъэбэку зафэхэр тилитературэ ышыгъэх.

Ублэгъу-егъэжыаплэм шытыгъэхэ тхаклохэу Хьаткьо Ахьмэд, Кларэщэ Тембот, Цэй Ибрахым емызэщыжхэу лобышо зэшлуахыгъ: поэзием, прозэм, драматургием гъогу зафэ афыхахыгъ. А гъогур игыорыгъоу нэмыклхэм лъагъэ-клотагъ, хэти акъыл-амалэу къолымкълэ дахэу литературэм хахьо фишыгъ.

Я 70 — 90-рэ ильэсхэми клочлэкхэр ащ кыхыхагъэх, шхьадж шлоигъор ыгъэунэфэу, игупшысэ клиугъаеу, хэти итворческэ напэклэ литературэм хэуцуагъ. Лыхэсэ Мухьдин мы сатырым, мы уахътэм кышынэфагъэхэм ащыш.

Лыхэсэ Мухьдин Теуцожь районым ит къуаджэу Хьалъэ-къуае мэкьюгум и 14-м 1955-рэ ильэсым кышыхъугъ. Лэ-жъэкло унэгъо бын дахэ щаплугъ.

Пчыхалыкье гурыт еджаплэр кызыеухым, Краснодар дэт

трестэу «Спецстрой» зыфило-рэм и ССМУ-52-м шылэжыагъ. 1978-рэ ильэсым Адыгэ къэра-лыгъо клэлэгъэджэ институтым филологиемкълэ ифакультет оч-нэу дэгъу дэдэклэ кыуухыгъ. 1978 — 1998-рэ ильэсхэм Пчыхалыкье гурыт еджаплэм иклэлэгъэджэу, внекласснэ ыкли внешкольнэ лобышлэнымкълэ еджа-плэм изэхэщэклиуагъ. «РСФСР-м лъэпкъ гъэсэнэгъэмкълэ иотлич-ник» зыфилорэ цлэр кыфагъэ-шъошагъ. Всесоюзнэ премиеу Ленинскэ комсомолым ыцлэкълэ шытым илауреат. 1998-м щегъэ-жыагъэу 2003-рэ ильэсым нэс Адыгэкълэ изстраднэ театрэ ихудожественнэ лэшьхъэтетыгъ.

Лыхасэм ытхыхэрэр 1975-рэ ильэсым щегъэжыагъэу хиутыхэ хъугъэ. Мухьдин иапэрэ поэти-ческэ сборникэу «Гугъэм ильа-гъу» зыфилорэ 1981-рэм Ады-гэ хэку тхыль тедзаплэм кы-щыдэклигъ. Ащ кыкълэлыкълэуа-

гъэх «Дэе мэз», «Жъогъо лапчъ», «Шульэгъур щэлэфэ», «Гум ильэгапл», «Усэхэмрэ оредхэмрэ» — усэхэр, оредхэр бэу дэтыхэу, адыгабзэкълэ «Ллэшлэгъумэ ашъохэр» (2005), усэ сборникэу «На сквозняке веков» (2010) урысыбзэкълэ кы-дэклигъэх.

Мухьдинэ иусэхэм ежъ оредышъо дахэхэр кызыфигъоты-гъэхэри, композиторхэм оредышъом ралъхьагъэхэри ахэтых.

М. Лыхасэм ипъесэхэу «Гумэхагъ», «Нэфын» зыфилохэрэр Адыгэ къэралыгъо драмте-атрэм шагъэуцугъэх.

Лыхэсэ Мухьдинэ (Къуныжъ Мыхьамэт игъусэу) «Адыгэ ли-тературэр. Я 7-рэ классым пай» зыфилорэ 1989-рэ ильэсым кыдигъэклигъ.

Тхэкло ныбжыкълэхэм яа VIII-рэ Всесоюзнэ зэлуклэу Моск-ва щызэхашъагъэу Мухьди-нэ хэлэжыагъ. Адыгэ Респуб-

ликэм и Къэралыгъо премие литературэмкълэ илауреат, АР-м искусствэхэмкълэ изаслуженнэ лобышлэшху. Урысые Федера-цией итхаклохэм я Союз 1995-рэ ильэсым кышгъэгъэжыагъэу хэт. Итхыльэу «Избранное» зыфилорэ 2016-м, 2019-м «Псэм ылапсэхэр» зыфилорэ усэ сборникыр кыдэклигъэх. Хьалэлэу, зафэу итворческэ гупшысэ мэлэжъэ.

Иусэ тамэ зиЛэтыгъ

Лыхэсэ Мухьдинэ ильэс 40-м ехъугъэу матхэ, мэусэ. Гуклэ ышыпырэр псэкълэ ыфапэзэ, игупшысэ самэхэр усэ зэкълэху-хъэпагъэхэу тигулытэ ыкли тиакъыл-зэхашлэ кызыхагъэ-шъоужъэу, тапашъхэ кырелъ-хъэх.

Усэрэр непэ бэ, ау усаклоу узгъэдэлон, узлызыщэн, угу кынынэсын зыфызэшлэокырэр, гукли псэкли зышхьамысыжъэу, такыкь нэдэплъыли, нэмыкл тхьагъуи пымыльэу, усэр зы-лэжыырэр ары. Мухьдинэ иусэ-хэр ежъ илэгъух, ыпсэ шышых. Игупшысэкълэ лъэшэу нэмыкл тхаклохэм ашъахъэщы, гушх-лэм фэлэпэлэс, поэзием бэша-гъэу бысымышлу фэхъугъ, ащ ухэтми уигъэразэу шъошэ зэ-

гъи, купкл ушъагы фешлы. Лыхасэм итхыльыкълэу «Псэм ыла-псэхэр» (2019) зыфилорэ уса-клэхэр, поэмэхэр, клэлэцлыкълэу апае усэхэр бэу кыздэ-хьагъэх. Хабзэ зэрэхъугъэу, Мухьдинэ джыри ипоэзиие ыта-мэ нахэ зэклищыгъ, иусэ сатыр-хэр гупшысэ заклэх, зафэх, фабэх, шыпкъэм уфащэ, гум нэсых, зыкыуагъэгъоты. Ары-ба усэкло шыпкъэм имурад лъагэри!

Псэм ылапсэхэр зэфэдэ-клэ чыгум, огум, дунаим,

Искусствэр — тибайныгъ

Театрэр ищылэныгъагъ,

Адыгеим, ткъош республикэхэу Къэбэртэ-Бэлькыарым, Къэрэщэ-Щэрджэсым ямыза-къоу, Темыр Кавказым ыкли Урысыем ичлы-плабэм анахэ ащызэлэшлэрэ драматическэ артистыгъ Мурэтэ Чэпай.

Ар сценэм кыфэхъугъагъ, шэнышлэ-цлыфышлугъ, къэгущы-лэми, оред къеломи, ролыр къе-шымы, ышлэрэм ыпсэ зэрэхэ-лпыр къаплэу, лупклэу, бза-шлоу, шыкълашлоу, лш зэкълэуп-клагъэу искусствэр, театрэр зиклэсэ цлыфыбэм агу кынагъ. Чэпае теплъэ-гъэпсыклэ дахэ илагъ: пкышлоу, шхьац лужъу дэжыягъэм натлэр кызыэлуйхэу, нэпцэ лужъуитлэм ачлэгъ нэ къэрэ-нэгъуитлур сыдигъуи шы-плъырхэу, гушхо зэкълэубытагъэу. Илъэпкъ гузэхашлэ гъунэнчъагъ. Кыфэхъугъагъ сэнэхъат ялыеу артистыным, иклэсагъ цлыф-хэм агу ыщэфэу, щылэныгъэм итхьагъо клыгъэгущлунхэр, исэ-нэхъатклэ кыкълэзэ, ахэм агу-хэм афэклоныр, кызылэщэн-хэр, гъашлэм ыуасэ икъоу зэ-

харигъэшлыкълэныр, культурэм иамалхэмкълэ лъэпкъыр шлум кыфицэтыныр.

Мэкьюгум и 12-м 1939-рэ ильэсым Кошхъэблэ районым ит къуаджэу Блащэпсынэ Му-рэтэ Чэпай Исмахылэ ыкьор кышыхъугъ. Икьуаджэ, ащ дэхэр кызыэриутынхи, зыпи-шынхи щылагъэп: клэлэцлыкълэу лъэпцлэгъу лъэхъаныр зы-щигъэклогъэ яунэ, яурам, на-хьыж лшхэу а уахътэм шы-хэгъыреигъэхэ цлыфышлунхэр, ныр, тэмашъхэ шъузэбэ купыр ныбжырэу ыгу хэжъэгъога-гъэх. Колхозым ихьамэ тель лэжыгъэм иугъоижыгъо лъэ-хъан шульэгъу-шыпкъагъэм ыуээнкълэхэу, кыным зыкы-рамыгъэуфэу, зятэхэр заом хэклодагъэхэр ныхэм зэраплу-

Усаклоу Лыхэсэ Мухьдин кызыхъугъэр илъэс 65-рэ хъугъэ

Хьалэлэу егощы

Зы тэмэ псынклэм елътхэщ, Зэгъусэхэу огум есыхьэх. Ау псэм ылъапсэхэр, сэшлэ, Чыгум изакъоп зыхэлъыр. Сильэпкъ игъашлэ, ихабзэ, Игушылэ лъапсэ ыдзыгъ, —

кыщелэ усэу «Псэм ылъапсэхэр» зыфилорэм.

Нэмык усэу «Гъашлэр» зыфилорэм ушъый макъэр хьалэлэу, зафэу щэлорышлэ:

*Гъашлэр тымыухызэ,
Гур тэухы...*

*Адэ зэхэтшылыкым
сыд фэлуагъ,
Мы дунаим ижыбгъи иуай
Гу цыкълэ закъом, шьошлэ,
тегъэуагъ.*

*Гъашлэр тымыухызэ,
Гур тэухы —*

*Джары, сшлэшлэ,
уахътэм итамыгъэр.*

Мухьдинэ исатырхэм уяджэ зыхьуклэ, ахэр ау сыдми къэлэгъэ къодыеу щымытхэу, куоу дунаир изышылыкырэ усаклом ижыкхэщэ гуапэхэу зэрэщытхэр зэхэошлэ, ипсалэ хэлэ гуклэгъу-фэбагъэм узэлъеубыты.

«Адыгэ Хэгъэгъу» зыцлэ усэри пшъхап:

«Уцлэф лъэпкъэу Хэгъэгъу уилэныр сшлэнасыпыгъ» елэ тхаклом, хьурэ-шлэрэ пстэумэ гуклэ зэрахэтыр, а зэклэм агъэ-гумэклэу ыкълэ зэрафэлпыры-

рэр зэхэошлэ, етланэ усэм ыкълэ-кълэ кыщелэ:

... Непэ уахътэм

кытитпэсыгъэм

Фэтшышъумэ уасэ,

Щаусын адыгабзэкълэ

Джыри мы чыльэм усэ,

Адыгэ хабзэм,

адыгэ шъуашэм

Кыгъэгъунэн лъэпкъым

ыпсэ.

Ущылэным щэлэгъэшхуи, акыли, гумэкъл-гулыты, лэфшлэгъэ дэгъуи зерищыклагъэр, ушъхагъунчэу, сыдигъуи уапэкълэ улъыкълотэным утеушхуагъэу упсэуныр клэгъэтхы.

Лыхэсэ Мухьдинэ ипозэие тэмэ лъагэкълэ илпэпкъ хьалэлэу фэлажэ. «Дахэу пфэсълэ-гъэр» зыфилорэм кыщелэ:

Сшлуабэп, сильэпкъ,

Дахэу пфэсълэуагъэр

Сшломэкълэ нахь.

Зышлэуагъэпцлэу

Зы купи хахьэ

О уигунахь.

Уитхьамыклагъо

Кълэуагъэ яжъэр

Агъэутысэ,

Тымыльэгъушъуми,

Джа пай мэузы

Псэми ылъапсэ.

Нэмык усэу («Бзэр ыгъэда-хэу») шэн-хабзэр шлокъабы-лэу щегъэунэфы:

*Къеблэгъэ гушылэм
Гъомылэм ыкълуачлэ хэлъ.
Хэлъ гуфэбагъэр,
ланэм хьакълэр рещалэ.
Лъэпкъым игъашлэ,
Ихабзэ хэлъ игухэлъ,
Хэлъ лъэпкъым ылъ.
Зэхихмэ а гушылэр,
Цыфым щэгъупшэ
псыфалэр.*

Усаклом игушылэ лъэшкълэ клэгъэкълон пытэ зыкытфэшлэ, фэлпэкълыщтымклэ, тиухъумэу, кыдделэ:

*Ахъцэкълэ мылькукълэ
Умыщэфыщтыр —*

гуфэбэныгъ!

Гупси ныбджэгъуи

Ящыкълэгъэщтыр —

гуфэбэныгъ!

Лъфыгъи шъхьэгъуси

Къаымылжыщтыр —

гуфэбэныгъ!

Дунаим утетмэ

Узылыгъыщтыр —

гуфэбэныгъ!

усэу «Гуфэбэныгъ».

Усаклом илпэл псэ зыпыт тхэкъэгъэшлэгъэ пстэур, непи нычэпи имылэу мыпшъыжъэу мэусэ, гушъхьэгъомылэр кыт-фегъэшъуашэ:

Мы дунаир

Гъатхэр гызы,

*Чым кытехьэ —
Нэпсым уцыр кыгъэкълыгъ.
Кълэуиуикълэу
Жыбгъэр къепщи,
Пщэсы нэфыр къэушыгъ.
Гугъэ нэфи,
Пщэс фыжыи
Мы дунаир агъэлагэ.
Тыгъэ бзый,
Осэпсыци
Чыльэ нэгур агъэдагъ.
Псэм къекълухьэ.
Гум елъэгъу.*

усэу «Мы дунаир шлэ сэлэгъу».

Усэ хьырахышъэ дах, гур егъэшлэ, лъэр егъэпытэ, гугъэ тамэу кыбгоуцох Мухьдинэ исатыр шъуашлэхэр, ар сыда зымыуасэр?

Тхылым уеджэ къодыерэр армырэу, акъыл-гъомылэкълэ ушъэгъэ усэ зэкълэпкълохэм уагъэшхэкълэ, уибзи, уихабзи уафэзэщыгъэу узэрагъэплпэ-кълэжыи, усаклоу Лыхэсэм пэ-благъэ ухъугъэу «тхьауегъэ-псэу!» елоу, усэр фэлэпэлэсэу емызэщыжъэу зэрилэжърэмклэ.

Сыгу кызыделэу, усэр тхьэ-тын лъаплэу зыхэлъэу къэхъу-гъэу ыкълэ ар зымыгъэхъаулыеу цыфхэм псы кьэргъо гьоткълэ лэшлэу алузгъэкълэжъырэ Лыхэсэ Мухьдинэ псауныгъэ пытэкълэ, гъэшлэ насыпшхокълэ сыфэлалэ!

Искусствэр — тибайныгъ

Лэпэлэсагъ

гъэхэр, зэралэжыгъэхэр лы-хъужыныгъэ шъыпкъэкълэ ахэм афилпэгъуштыгъ Чэпае. Демы-гъэштэни плъэкълыщтыгъэп, зэо лъэхъанми, ащ ыужымы адыгэ бзылфыгъэхэм колхоз лэфшлэ-нышхори, унэгъо хьызмэт зе-хъанри, сабийхэр плугъэнхэри — ашъхэ хахыжыныр афызэ-шлокълыгъ. Шъхьэгъусэр, ашхэр, лыхьылхэр, хъульфыгъэ тхьапша адыгэ лъэпкъ лыхъужъ гушхоу,

а уахътэм лэпыхыгъэр, ныбжыи къэзымгъэзэжыгъэр? Члэнэ-гъэшхоу адыгэхэм заохэм ра-гъэшлыгъэм гу лъитэу Мурэтэ Чэпае гупшысэныр пасэу кыыз-диштэгъагъ.

Гушылэгъым «цу хъуштыр шклэзэ къашлэ» ело. Ар шъып-къэ. Мурэтэ Чэпае хэлъ нэж-гъурыгъэ гулытэр пасэу къэ-нэфагъ, лупклэу, зэ зэхихырэр псынклэу ыгу риубытэу, на-хьыжъхэм аклэдэулыкълэ, аклыры-плъэу къэтэджыгъ. Гурыт еджа-плэр кызыеухым, чыплэ колхо-зым зы илъэс лэф шлэагъ. Кълэу цыф зэрэхэкълыщтым гу лъытэгъоягъэп. Игъэпсыкълэ-шыкълэклэ, инэутхэгъэ-чаныгъэ-клэ, игулытэкълэ артист кыи-зэрэхэкълыщтым икъоджэгъухэм джэнджэш гори фырялагъэп: клэлэцылкълэу оред кылоныр, цыфхэм закъыпишлыжыныр ишэныгъэх, художественнэ са-моделятэны коллективым илоф-шлэн игуапэу хэлажэщтыгъ. Сэнаушыгъэу хэллым ар Москва театралыгъэ искусствэм иин-ститутэу Луначарскэм ыцлэкълэ щытым рицэллагъ, ар диплом плыжыкълэ кыуыхыгъ ыкълэ 1962-рэ илъэсым Адыгэ хэкум кыи-гъэзэжыгъ. Адыгэ драмтеатрэм

лоф шлэуагъэ ригъэжыагъ. Ежэ сценариехэр, пьесэ цыкълухэр етхых. Адыгэ фольклорым, лъэпкъ акылым нахь пэблагъэ зишлымэ шлоигъоу хэку лъэпкъ творчествэм и Унэ методистэу лухъэгъагъ, ау сценэр имылэу щылэн зэрымилпэкълыщтыр кыи-гурэлэ, 1965-рэ илъэсым драм-театрэм егъэзэжыи. 1968 — 1969-рэ илъэсхэм хэку гъэзэтэу «Социалистическэ Адыгеим» лэф шлэагъ. Адыгэ кьэралыгъо клэлэегъэджэ институтыр лэф шлэзэ кыуыхыжыгъ. Журна-листхэми, ахэм ялофшлэагъ, тхэными, цыф шэн зэфэ-шъхьафхэми афэнэлуасэ мэхъу, а зэкълэ ышъхьэкълэ кышъхьа-пэжыгъ, артист сэнэхъатыр кыгъэгъэщыпкъэнымклэ ыкълэ итхэн-гупшысэн лыгъэкълотэным-клэ, адыгэ литературэм хэуцо-нымклэ. Пьесэхэр етхых, ахэр хэкум ит кьуаджэхэм, нэмыкълэ чыплэхэм къащагъэлагъо. Адыгэ радиом ихудожествен-нэ-литературнэ отдел зэлхыны-гъэ дэгъу дырилэу, искусствэм щыцлэрылохэм, Адыгеим ицлэф пэрытхэм яхьыллэгъэ зарисов-кэхэр, очеркхэр егъэхъазырых ыкълэ къатых, аузэ тхэкълэ-шлы-клэри дэгъоу кыилэкълэхагъ.

Мурэтэ Чэпай Адыгэ кьэра-лыгъо драмтеатрэм исценэ ыкълэ нэмыкъл театралыгъэ адыгэ лъэпкъ драматургием имызакъоу, урыс-классикхэм ятхыгъэхэм ыкълэ лэкълэб кьэрал тхаклохэм япроизведениехэмклэ роль зэфэ-шъхьафхыбэр еплъыхэрэр ыгъэрэзэпэхэу къащишлыгъ. Сценэр ежэ щыц шъыпкъэ хъугъагъэ, театрэр ищылэны-гъагъ. Чэпае театрэ искусствэм хэшлыкълыхо зэрэфырилэр, шлэныгъэ дэгъухэр ыкълэ кьулай-ныгъэшхо зэрэкълэу мафэ къэс лэфшлэнклэ кыуышъхьатыгъ, итворческэ лэфшлэагъи кьэра-лыгъом осэшлэу кыифишлыгъ: Адыгеим инароднэ артист, Къэ-бэртэ-Бэпкъар Республикэм, Урысыем язаслуженнэ артист. Адыгеим культурэмклэ имини-стрэ игуадзэуи лэф шлэагъ, ау театрэр зыкълэ лэкълэб ышлыгъэп, зыфэгъэзагъэр сыдигъуи дэгъоу ыгъэцэкълэныр кыидэхъуштыгъ.

Артист цлэрылом ежэ ытхыгъэ драмэхэу «Батыр», «Шъуза-бэхэр», «Ным игумэкълэ», «Шлупэ-гъур мэшлэшху», «Лэнатлэм игъэрхэр», «Ер кызырыкълэрэр клэнклэ зан» зыфилэхэрэр теа-трэмэ ащагъэуцугъэх. Мурэтэ Чэпае идрамэхэр зэхэуагъо-

гъэхэу зыдэт тхылыр 1994-рэ илъэсым «Шъузабэхэр» ылоу, «Лэнатлэм игъэрхэр» (2004), ящэ-нэрэ тхылыгъэу драматургическэ произведениехэр кыыздэхъагъэу «Цыфыгъэм ыкълуачлэ» (2009) зыфилорэр кыидигъэкълыгъэх.

1996-рэ илъэсым Ч. Мура-тэр Урысыем итхаклохэм я Со-юз кьутамэу Адыгеим щылэм аштагъ.

Чэпай лэшлэгъуныкълэ къаб-зэм адыгэ сценэм тетыгъ, теа-трэр ищылэныгъэ иныгъ, артист лэпэлэсагъ. Зыщымылэжыи илъэси 7 хъугъэ, ау шлоу ылэ-жыгъэр цыфхэм ащыгъупшэ-рэл, иорэд мэкъэ голу, ироль зэфэшъхьафхэр нэм зэрэкълэтых, итхыгъэхэми адыгэ щылэкълэ-псэ-укълэ икьукълэ нэм кыилагъэуцо. Арышъ, Мурэтэ Чэпае ишлэу-гъэ дахэкълэ сыдигъуи лъэпкъым дышылэшт. Артист цлэрылуагъ, цыф дэхагъ, мэкъуогъум кьэ-хъугъ, итворчестви гъэмэфэ шьоф кьэгъэгъэ пкълырапкълэ-нэу зиштагъ.

Я 4 — 5-рэ нэклубгъохэр зыгъэхъазырыгъэр

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Теклоныгъэр кызыдахыгъэр ильэс 75-рэ хъугъэ

АлъэкIыщтыр афашIагъ

МэфэкIым зыфэзгъэхъазыргъэхэм, яшъыпкъэу хэлэжъагъэхэм ащыщых Геленджик щыпсэурэ адыгэхэри. Заом хэлэжъагъэхэм якъэхэр агъэкъэбзэнхэу ыкIи агъэкIэжъынхэу къэлэ администрациер цыфхэм кызыджэм, апэу зишIуагъэ къэзыгъэкIуагъэхэм ахэр ащыщых.

Хэгъэгу зеошом хэтыгъэ дзэкIоллэу, подполковникэу М. Ф. Базарнэм исаугъэт агъэкIэжъынхэу кыыхагыгъагъ. Къэм лыпллээн Iахылхэр щылэжъхэп. Волонтерхэр фэсакъыхэми, сыным изытет

Мыгъэ Теклоныгъэшхор кызыдахыгъэр ильэс 75-рэ зэрэхъугъэр зэрифэшъуашэу хэдгъэунэфыкIынэу хъугъэп, ау фашизмэр зыгъэкIодыгъэ дзэкIоллэхэм ягугъу тшыгъэ, лыгъэшхоу зэрахъагъэр дгъэлэплэгъэ. ШIэжыр кIодырэп, ар узи, бзаджи, сыдырэ вирусинахъ лъэш.

дэи хъугъагъэ, IофшIэн куухэр ешIылIэгъэнхэ фэягъэ.

Хасэм ипашэу ПшыбэкIо Адам кIалэхэр игъусэхэу саугъэтыр дэгъоу зэтырагъэпсыхъахыгъ. Чыгъэ лъэпсэжъхэм аукъончыгъэ сыныр къалэти, машэр мыжъо-пшэхэу зэхэлъкIэ рагъэчыкIыгъ. Къэм ыбгъухэр мыжъобгъухэмкIэ апкIагъ, кызыэрэшыхъэгъэ гъучI хъагъэр краскэкIэ агъэлагъ.

Урысые обществэу тарихъым ыкIи культурэм ясаугъэтхэр къэзыухъумэхэрэм икъутамэу къалэм илэм ипашэу Т. Егоровам обществэу «Адыгэ Хасэр» Iэпылэгъу къазэрафэхъугъэр игуапэу хигъэунэфыкIыгъ. Фронтовикхэм якъэхэр чыгум зэрэхэмыкIодэжъыштхэм тапэкIи фэсакъыщтых. Геленджики, нэмыкI чыплэхэми ащыщыхгъэхэу заом хэкIодагъэхэм ацIэхэр зытетхэгъэхэ комплекс ин къалэм икъэхэлэжъ дэт. Ащ зэреджэхэрэр «Братская могила». Ар цыфкIуапI, шIэжъ дэлкъым нэгъырэ 803-мэ ацIэхэр тетхагъэх. Саугъэтыр къабзэу алыгъ. Заор кызыщегъэгъэ ыкIи зышаухыгъэ мафэхэр кызысхэкIэ, патриотизмэм

фэгъэхыгъэ Iофтхъабзэхэр шызэхашхэ.

ЗылэкъуацIэ дышъэпсыкIэ атхыгъэхэм адыгэ дзэкIоллэхэм ацIэхэри ахэтых. Адам кызыэриIорэмкIэ, ахэр нэгъыри 7 мэхъух. Заом ыпэкIэ зыщыпсэугъэхэр гъэнэфагъэу ашIэрэп. Ахэр зыщыкIодыгъэхэр ыкIи яхъадэхэр зыщагъэтилыжыгъэхэр ялахылхэм джыри амышIэнхи ыпэкIыщт.

Заом хэкIодагъэхэу Геленджик щэгъэтилыжыгъыгъэ адыгэ дзэкIоллэхэм ащыщых Цэй Хыс ТIал ыкIор, Нэпсэу Хъамедэ А., Нэфышъ Музар Хъаджбэчыр ыкIор, Тыгъужъ Ахъмэд Ахъмэт ыкIор, БжъэшIо...

Теклоныгъэр кызыдахыгъэр ильэс 75-рэ зыщыхъугъэ мафэм ипчэдыжъ джыри кIэу зы саугъэтышхо къалэм кызыщызэуахыгъ. НэмыкI пстэумэ ар зэрэтекIырэр заом иветеран мини 2-м ехъурэмэ ясурэтхэр зэрэтетхэр ары. Саугъэтым «ШIэжыи идэпкъкIэ» еджагъэх. ДзэкIоллэхэм яунагъохэм арылыгъэ сурэтхэр джы дэлкъым кIэрыхъэхэрэм альэгъуштых, ахэм лыгъэу зэрахъагъэр цыфхэм ащагъэгъупшэщтэп.

БэмышIэу зэхашхэгъэ «Адыгэ Хасэм» хэтхэр къалэмкIэ мэхъанэ зилэ Iофтхъабзэхэм зэрэхэлажъэхэрэр тигуапэ. Лъэпкъ зэфэшъхъафхэм зэхашхэгъэ организациехэм афэдэу адыгэ чыгужыым тет къалэм адыгэу дэхэр зыхэт Хасэри зы пкъэуу къахэуцагъ.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

«Конституцием иволонтерхэр» Адыгеим шызэхашхэ

Урысые Федерацием и Конституцие зэхъокIыныгъэу фашIыштхэм амакъэ зыщатышт мафэу бэдзэогъум и 1-м ипэгъокIэу зэхэщэн IофшIэнышхо республикэм щырагъэкIокIы.

ШIоигъоныгъэ зилэхэр гупчэ хэдзэкIо ыкIи чыплэ комиссиехэм Iэпылэгъу афэхъунхэ альэкIыщт. Ащ пае «Консти-

туцием иволонтерхэр» зыфиIорэ купыр зэхашхэ. Мыр епхыгъэщт гупчэу «Адыгеим иволонтерхэр» зыфиIорэм. Ащ

ипашэу Ованес Шекерьянц кызыэрэхигъэщыгъэмкIэ, нэгъырэ 2800-рэ атхыгъах. Охътэ кIэкIым кыкIоцI добровольцэ

800-мэ онлайн-егъэджэн арагъэкIушхэ.

Къэбархэр зытетхэгъэщтхэ пкъэухэм ахэр аIутхэу цыфхэм амакъэ зэрэтышт шыкIэхэм афэгъэхыгъэ зэхэф зэдэгущыIэгъухэр адашIыштых. Муниципальнэ образованиехэм ащ фэдэ мэкъэгъэу пкъэухэр ащэгъэуцущтых. Мыекъуапэ ащ епхыгъэ IофшIэныр щырагъэжъэгъах, пстэумкIи 5 щэгъэуцущт, ТэхъутэмыкIое районым

— 3, адрэ районхэм — тIурытIу.

Джащ фэдэу волонтерхэм бэдзэогъум и 1-м щылэныгъэм ыпэгъэныкIэ зэфэшъхъафхэмкIэ Конституцием гъэтэрэзыжыныу фашIыгъэхэм якъэбархэр цыфхэм къафалотэщтых. Волонтерхэм япсауныгъэ къэухъумэгъэным аналэ тырагъэтыщт. Ащ имызакъоу, волонтерхэр зыхэлэжъэрэ шIушIэ Iофтхъабзэхэм язэхэщэн джыри лъагъэкIотэщт.

IШЪЫНЭ Сусан.

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм изакон заулэмэ зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм ехыIагъ» зыфиIорэм ия 3-рэ статья зэхъокIыныгъэ фэшIыгъэным фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2020-рэ ильэсым жьоныгъуакIэм и 27-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм изакон заулэмэ зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм ехыIагъ» зыфиIорэм ия 3-рэ статья зэхъокIыныгъэ фэшIыгъэным фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2020-рэ ильэсым мэлъыфэгъум и 27-м аштагъэу № 341-р зытетэу «Адыгэ Республикэм изакон заулэмэ зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм ехыIагъ»

зыфиIорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуагъагъэхэр, 2020, № 4) ия 3-рэ статья зэхъокIыныгъэ фэшIыгъэнхэу, мыщ тетэу ар икIэрыкIэу къэтыжыгъэнхэу:

«1. Официальнэу кызыыхауырэ мафэм щегъэжъагъэу мы Законом кIуачIэ илэ мэхъу, правэм ыпэгъэныкIэ зэфыщытыкIэхэу 2020-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м кыщегъэжъагъэу азыфагу илэ хъугъэхэм альэлэсы, 2020-

рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 31-м нэс кIуачIэ илэщт. Ау мы Законом ия 1-рэ статья иположениехэу унэе предпринимательхэм яхыIагъэхэм ар афэгъэхыгъэп.

2. Предпринимательхэм афэгъэхыгъэу мы Законом ия 1-рэ статья иположениехэр загъэфедэхэрэр 2019-рэ ильэсымкIэ транспорт хабзэла-хыр къалъытэ ыкIи аты зыхъукIэ ары.»

Я 2-рэ статья. Мы Законом кIуачIэ илэ зыхъурэр

Официальнэу кызыыхауырэ мафэм щегъэжъагъэу мы Законом кIуачIэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, мэкьюгум и 2, 2020-рэ ильэс № 344

«Адыгеим ижьогъожьыхэр»

ЕМТИЫЛЬ Нурбый.

